

Terugblik 2020

Door Jos Verhoeven, Directeur Start Foundation

Een jaar vol vraagtekens. Dat was 2020 voor Jos Verhoeven, de directeur van Start Foundation. Corona trekt nog steeds een diep spoor door de economie en de samenleving. Ook projecten waar de maatschappelijk ontwikkelaar bij betrokken is, werden daardoor geraakt. Maar het slagveld overziende, overheerst bij hem geen mineurstemming. 'Bij geen van onze dossiers hebben we moeten constateren dat het betreffende bedrijf voor 100% door corona is omgevallen. Een van onze kroonjuweeltjes voor ouderenparticipatie, Talent4Service, raakte vorig jaar welswaar in de problemen, maar met wat hulp is dat bedrijf de periode daarna heel goed doorgekomen. We hadden een positie in de horeca. Daar zijn grote klappen gevallen, want alle deuren moesten dicht. Heilige Boontjes, onder andere, had daar veel last van, maar die verkochten gelukkig ook koffiebonen aan derden en zijn met steun van ons met hun 'boefjes' maaltijden voor kwetsbare Rotterdammers gaan maken. Het is prachtig om te zien dat zulke ondernemingen tegen de stroom in proberen er iets van te maken. Aan een crisis zit soms ook een mooie kant.'

“ Aan een crisis zit soms ook een mooie kant

Redden wat er te redden valt, was dus in het achterliggende jaar meer dan anders het parool voor Start Foundation. 'Wij zien onszelf graag als inspirator en aanjager van sociale innovaties. En we zijn bereid om risico's te financieren die anderen niet willen afdekken. Maar dit keer waren we ook effe de EHBO-post.' Dat neemt niet weg dat de voortslepende malaise Start Foundation noodzaakte zijn ambities op twee belangrijke speerpunten bij te stellen. 'Onze plannen voor de Parallele Arbeidsmarkt hebben we op een lager pitje moeten zetten. Die innovatie is ook zonder corona al een complex traject, omdat je met veel externe partijen te maken hebt en tegen redelijk wat bureaucratie en regelgeving aanloopt. We hadden een mooie case gereed begin 2020; 300 assistent-banen in de zorg erbij. Dat bleef nu liggen. Zo gauw er ruimte komt, pakken we de handschoen weer op.'

Ook de opmars van Open Hiring, de 'baan zonder cv of sollicitatiegesprek', stakte enigszins na de succesvolle introductie van deze aanpak in 2019 met veel aandacht bij werkgevers en in de media. 'Het is een radicale manier om discriminatie op de arbeidsmarkt te bestrijden en minder kansrijke groepen aan een baan te helpen. Ook hier gooide corona roet in het eten, je merkt dat ondernemers voorzichtig zijn. We hadden Open Hiring vorig jaar willen opschalen naar vijftig bedrijven; het zijn er vijftien geworden. Maar we maakten van de nood een deugd. We hebben de effecten onderzocht en zijn aan de slag gegaan met een ambitieus opschaalplan voor als dat klote virus het land uit is.'

Andere tactiek

Ex-gedetineerden en oudere werkzoekenden zijn twee doelgroepen die bij Start Foundation al wat langer op de radar staan. In 2020 besloten Verhoeven c.s. de strategie hiervoor te wijzigen. Niet langer worden er speciale werkprojecten opgetuigd; de praktijk leert dat dit vaak een te moeizaam pad is. In plaats daarvan worden investeringen van Start Foundation in bedrijven voortaan gekoppeld aan afspraken over extra werkgelegenheid voor beide groepen. 'Bij het opzetten van een woon- en werkproject voor ex-gedetineerden in Rotterdam bleek hoe weerbarstig deze materie is. Mensen willen helaas zo'n voorziening niet in hun buurt hebben. Als je kijkt naar ouderen, zie je dat de ene na de andere campagne gevoerd is, zonder dat dit wat opleverde. Dus moet je iets anders verzinnen. Een ondernemer wil geld; wij willen dat hij mensen uit deze twee groepen aanneemt. Met gerichte investeringen kun je dat stimuleren.' Hij heeft concrete voorbeelden bij de hand. 'Neem Energiebox, een bedrijf dat ouderen opleidt tot en inzet als energieconsulent voor sociale verhuurders en gemeenten. Na de start in Utrecht bleek het concept ook in andere plaatsen meteen aan te slaan. Er zijn bij Energiebox in negen lokale initiatieven 65 vijftigplussers aan de slag, en er zit nog steeds progressie in. Of Taxi Korthout in Tilburg, met zijn policy om vooral oudere medewerkers in dienst te nemen. Ze begonnen ooit met tachtig werknemers, nu zijn het er inmiddels 270. Dat geeft aan dat opschalen zoden aan de dijk zet. Ook CurrentWerkt, het uitzendbureau voor mensen met een detentieachtergrond, doet het prima. Die hebben inmiddels honderd personen naar werk begeleid. Kortom, we laten deze doelgroepen niet los, we hebben alleen de tactiek veranderd.'

Er waren volgens Verhoeven in 2020 meer 'goudklompjes' om 'vrolijk van te worden' in de portefeuille van Start Foundation. 'De Werkinnovatie Prijs voor nieuwe werkgelegenheid met tien bedrijven in de finale was een onverwacht succes, hoewel we door corona de eindstrijd moesten aanpassen. In totaal kregen we 62 voorstellen binnen, waarvan een aantal interessante die het concept van de parallelle arbeidsmarkt concreet maken. Een ander fraai project is "Aan de Slag 040", een idee van woningcorporatie Trudo in Eindhoven. We proberen samen achter de deuren van al hun huurders te kijken. Wat voor mensen wonen daar, wie heeft er werk, wie niet? Je belt aan en je treft een jongen van 23, die thuis op de bank zit, van een uitkering moet leven en niet de weg naar werk weet. Die formule om mensen gewoon thuis op te zoeken bleek hout te snijden. De gemeente Eindhoven heeft het idee nu overgenomen en wil het ook bij andere corporaties in de stad toepassen. Een mooi aspect van "Aan de Slag 040" was dat we daarmee weer eens in de haarvaten van de samenleving terechtkwamen. Ik vind dat een activistische organisatie als Start Foundation dat regelmatig moet doen, zodat we niet te veel terechtkomen in het praatcircuit.'

Tendensen

Start Foundation heeft in de persoon van Staf Depla sinds een tijdje een nieuwe voorzitter als opvolger van Han Noten. Depla zat geruime tijd in de Tweede Kamer, was jarenlang wethouder in Eindhoven en net als Noten van PvdA-huize. 'Wij zijn dolblij dat hij het wilde doen', zegt Verhoeven. 'Hier in de stad heeft hij zijn visitekaartje afgegeven als een innovatief en strategisch bestuurder. Staf is een heel betrokken man, die mee wil bouwen aan een rechtvaardige arbeidsmarkt en niet bang is om vieze handen te maken.' Een blik in 2021 kan niet anders dan troebel zijn, met een besmettelijk virus dat nog steeds rondwaart. Toch zijn volgens Verhoeven een aantal tendensen te onderscheiden. 'Je merkt dat de politiek meer affiniteit vertoont met het publieke domein en wat minder met de markt. Die geluiden hoor je zelfs bij de VVD. Ook in het bedrijfsleven, i.c. VNO-NCW, groeit het besef dat we terug moeten naar socialere verhoudingen, met fatsoenlijke beloning en minder flexwerk. Dat zal tot ander beleid leiden. De tijden zijn wat veranderd; je hoort alweer geluiden dat we een soort sociale werkvoorziening nodig hebben als sociaal vangnet voor groepen die constant achter het net vissen. Er gaat wat op dat gebied gebeuren. Maar hopelijk dan wél in een wat moderne setting. De sturing moet breder getrokken worden, niet alleen de overheid, maar ook werkgevers en werknemers moeten mee aan het roer van zo'n sociaal ontwikkelbedrijf nieuwe stijl. Laat iedereen die daar komt te werken, automatisch vakbonds lid worden, dan hebben die ook een belang om in zo'n constructie mee te doen.'

Daarnaast voelt de directeur van Start Foundation enig onbehagen opkomen als hij naar het post-coronatijdperk kijkt. 'We hebben nu als samenleving 100 miljard uitgegeven om het land door deze crisis heen te helpen. Dat is weliswaar gefinancierd met goedkoop geld, maar de overheid zal vroeger of later weer gaan bezuinigen, hoewel het mijns inziens de weg van de minste weerstand is. Daar maak ik me zorgen over. Je ziet nu al welke groepen daar de dupe van worden: chronisch zieken, jongeren die de aansluiting missen. De volumes gaan uitdijen. Dat noodzaakt ons des te meer om werk te maken van de Parallele Arbeidsmarkt, vol door te pakken op Open Hiring, opschaling en misstanden blijven benoemen en aanpakken. We zullen écht aan de bak moeten.'